

Лебедєв І. В.

д.е.н., доцент

кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу ОНЕУ

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ТУРИЗМУ

Соціальна складова туризму - це багатоаспектне поняття, що має подвійну природу. З одного боку, це соціальні ресурси, засоби здійснення туристичної діяльності, з іншого - це соціальні результати цієї діяльності, що роблять істотний вплив на соціально – економічне становище країни, розвиток людського потенціалу (індивідуального і сукупного), спільнот, регіонів, країн і людства в цілому.

Соціальні ресурси для нашого регіону, на наш погляд, є найважливішими. Ми не можемо конкурувати ні за природними, ні за матеріальними ресурсами з іншими регіонами - Середземномор'ям, Адріатикою, Чорноморським узбережжям Криму і Кавказу. Одеса приваблює туристів не стільки пляжами, скільки своїм неповторним колоритом, великою культурною спадщиною, гумором, доброзичливим ставленням одеситів до приїжджих. У нас не було проблем ні з питань мови, ні з політичних, національних питань, ставлення до історичних пам'ятників, символів, традицій. Тепер, на жаль, ситуація інша. Потрібно протидіяти негативним проявам і не допустити перетворення Одеси у великий Жлобин.

В низці документів ООН, її спеціалізованих закладів, деклараціях міжнародних форумів неодноразово підкреслювалося, що рекреація і туризм стали важливим фактором якості життя в сучасному суспільстві. Знаменною подією стало рішення Генеральної Асамблеї ООН про проголошення 2017 роком сталого розвитку туризму.

Соціальна роль рекреації і туризму розкривається через широкий круг соціальних ефектів:

- розвиток особистості людини; відновлення здоров'я населення; покращення соціальних аспектів економічного розвитку.

- сприяння росту економіки: сферу рекреації та туризму вигідно відрізняють такі чинники: невеликі початкові інвестиції; короткий термін окупності й досить високий рівень рентабельності проектів; постійний та швидкозростаючий попит на послуги. Завдяки цьому темпи зростання туризму значно перевищують середньорічні темпи

піднесення світової економіки в цілому і становлять 9-10 % на рік. Туризм здійснює мультиплікативний ефект на суміжні галузі і економіку у цілому.

- ріст зайнятості – згідно з розрахунками експертів ЮНВТО, 1 турист створює 10 робочих місць у різних. Із зростанням потреби людей у відпочинку і подорожах також зростає в обсягах індустрія туризму як сукупність підприємств, установ і організацій, що забезпечують виробництво і споживання товарів і послуг для туристів.

- рекреація й оздоровлення сприяють відновленню фізичних і психічних сил працівників, і тем самим – підвищенню продуктивності праці;

- підвищення рівня життя прямо (через виплату зарплати працівникам цієї сфери) і опосередковано (через пожвавлення суміжних галузей - транспорт, комунальне господарство, громадське харчування, виробництво спорядження, супутніх товарів, сувенірів тощо) ;

- поповнення державного і місцевих бюджетів;

- покращення інфраструктури і благоустрою міст і селищ.

Україна має потужний рекреаційний потенціал: курортні та рекреаційні зони займають майже 13 % її території. Останніми роками розвиток рекреаційно-туристичної сфери в Україні характеризується різноспрямованими тенденціями: протягом 2001-2014 рр. обсяг рекреаційно-туристичних та соціально-культурних послуг, реалізованих населенню, зростає, але кількість відповідних об'єктів суттєво скоротилася, особливо - спеціалізованих засобів розміщення (санаторіїв і т. п.) - на 41,6%, чисельність обслугованих скоротилася на 47 %, оздоровлених дітей – на 55 % [1, С. 121; 2, С. 6-8, 21].

Незважаючи на значний потенціал для розвитку рекреаційної сфери, Україна продовжує втрачати свої позиції: згідно з опублікованим нещодавно дослідженням Всесвітнього економічного форуму, в рейтингу світової туристичної конкурентоспроможності за 2017 рік Україна посідає на 88 місці з 136, поруч із Гватемалою, Тунісом, Македонією [3].

У структурі ВВП України доля туристичної галузі складає лише 1,4 %, у той час як на глобальному рівні – 10 % світового ВВП. Доля зайнятих у туристичній сфері в Україні - 1,2% зайнятих [4].

Не сприяють розвитку рекреації і туризму негативні явища в теперішньому соціально-економічному становищі: військові події на сході, економічна криза, збіднення населення, соціальні конфлікти, корупція, ріст злочинності. Так, за період з 2013 г.

викрадення людей збільшилися у 2 рази, навмисні вбивства – на 86%, викрадення транспорту – на 80% [5].

Відзначаючи велику роль, яку мають рекреація, оздоровлення і туризм для забезпечення гідної праці, якості трудового життя і здорового способу життя, пропонуємо в рекомендації нашої науково-практичної конференції відмітити таке:

- вважаємо за доцільне підтримати пропозицію Федерації профспілок України про включення у Генеральну Угоду про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні положення про передбачення у фінансових планах підприємств і організацій коштів на забезпечення оздоровчих і спортивних заходів не менше ніж 0,3 % від фонду оплати праці.

Список використаних джерел

1. Колективні засоби розміщування в Україні у 2015 році : стат. бюл. / [відп. за вип. О.О. Кармазіна]. - К. : Державна служба статистики України, 2016. - 200 с.
2. Оздоровлення дітей у дитячих закладах оздоровлення і відпочинку влітку 2015 року : стат. бюл. / [відп. за вип. О.О. Кармазіна]. - К. : Державна служба статистики України, 2015. - 58 с.
3. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 [Electronic resource] / Mode of access: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017>
4. Лебедев І.В. Рекреація та оздоровлення як фактори забезпечення гідної праці // Імперативи та інноваційні механізми забезпечення гідної праці в умовах становлення нової економіки : зб. тез доповідей учасників міжнар. наук.-практ. конф. : 25-26 квітня 2017 р. - К. : КНЕУ, 2017, С. 256.
5. Лебедев І.В. Туризм і рекреація як фактори формування людського капіталу // Сучасні проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі : Зб. наукових праць - Одеса: КУПРІЄНКО С.В., 2017, С. 35.